

KINDEREN EN JONGEREN MET NAH EN ONDERWIJS

**Nathalie Ansoms
Gery Smans
Revalidatiecentrum Pulderbos
25-03-2011**

INHOUD

- Definitie NAH
- Gevolgen
 - Lichamelijke gevolgen
 - Cognitieve gevolgen
 - Gedrag en beleving
 - Sociale context
- Casussen
- Besluiten voor onderwijs
- Informatie

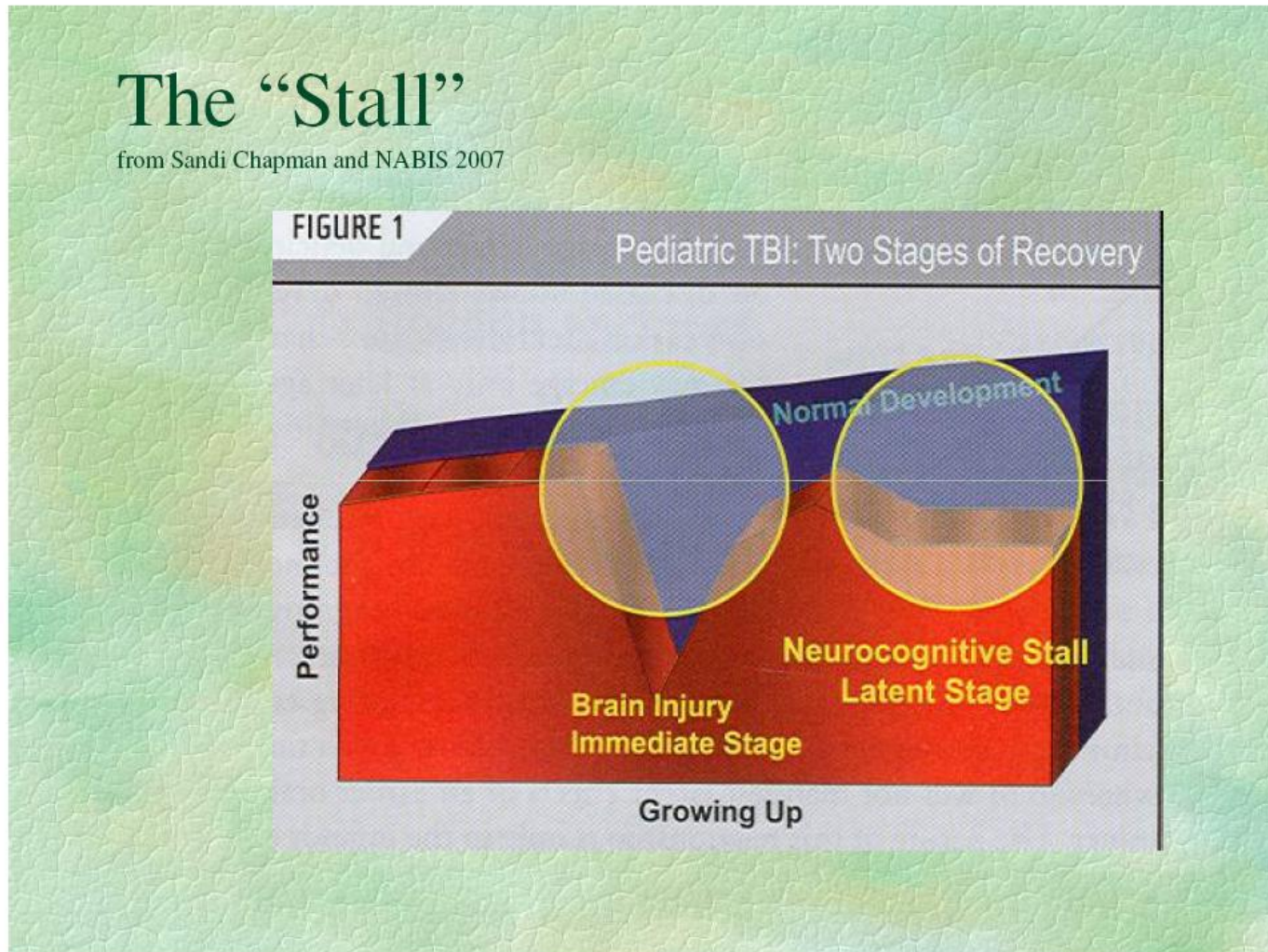
Definitie NAH

- **Plotse breuk in de ontwikkeling**
- **Verschillende mogelijke oorzaken**
 - **traumatische oorzaak**
bv. ongeval, val,...
 - **niet-traumatische oorzaak**
bv. tumor, infectie, zuurstoftekort,...
- **Uiteenlopende gevolgen**

NAH

- **Ernstig hersenletsel:**
coma – toestand van minimale respons –
posttraumatische amnesie – lang
revalidatieproces (met inschakeling
onderwijs)
- **Milde hersenletsels**
bv. postcommotioneel syndroom

Gevolgen voor de ontwikkeling



Gevolgen van NAH: complex geheel

NAH

```
graph TD; NAH([NAH]) --> L[\"Lichamelijke ontwikkeling\"]; NAH --> C[\"Cognitieve ontwikkeling\"]; NAH --> E[\"Emotionele ontwikkeling\"]; NAH -.-> S[\"Sociale Contacten\"]; subgraph Group; L; C; E; end; E <--> S;
```

Lichamelijke
ontwikkeling

Cognitieve
ontwikkeling

Emotionele
ontwikkeling

Sociale
Contacten

Deel 1: Lichamelijke gevolgen

- **Motoriek**

bv. hemiplegie, spasticiteit, evenwichtsproblemen, coördinatiestoornissen, spraak, tremor, ...

- **Epilepsie**

- **Vermoeidheid**

- **Hoofdpijn**

- **Sensorische stoornissen**

- visus bv. dubbelzicht, gezichtsveldproblemen, ruimtelijke problemen,...

- gehoor, reuk, smaak, tast

Deel 2: Cognitieve gevolgen

- **“Vage” klachten**

bv. werkhouding, werktempo

- **Ontwikkelingsvertraging/schoolse achterstand**

bv. taalachterstand

- **Specifieke cognitieve tekorten**

bv. aandacht, geheugen

Deel 2: Cognitieve gevolgen

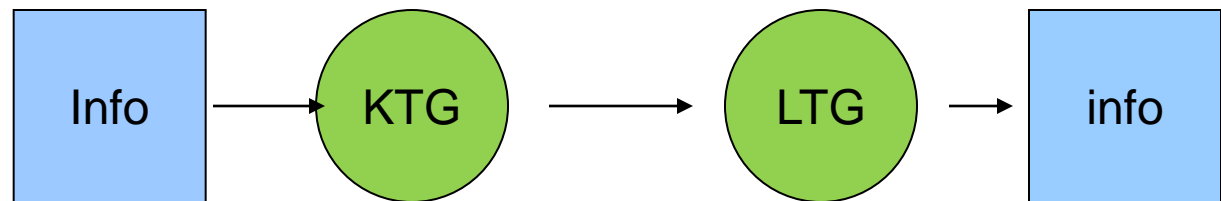
- ✓ **Tekorten in aandachtsfunctie:**
 - **vertraagde informatieverwerkingsnelheid**
registratie – verwerking – reactie
 - **gerichte aandacht**
↑afleidbaarheid; ↓ inhibitie
 - **verdeelde aandacht**
2 taken tegelijk; handelingen minder automatisch
 - **volgehouden aandacht**

Deel 2: Cognitieve gevolgen

✓ Geheugenproblemen



Alertheid, vermoeidheid, infoverwerkingstempo,...



opslaan info

oproepen info

- visueel/auditief
- verbaal/nonverbaal
- oude info/nieuwe info
- algemene feiten/ persoonlijke info

Deel 2: Cognitieve gevolgen

✓ “Executieve functies”

- planning en organisatie, ook van gedrag
- (anticiperen, doelen stellen, initiatiefname)
- rekening houden met feedback
- probleemoplossend denken
- abstract redeneren
- generaliseren van ene situatie naar andere

Deel 2: Cognitieve gevolgen

✓ Taal

- afasie / afatische kenmerken
- stoornis in het gebruik van taal
 - * spreken
 - * schrijven
 - * lezen
 - * begrijpen

Deel 3: Gedrag en beleving

- **Primaire gevolgen**
 - niet uniform
 - moeite met impulscontrole
 - bv. eten, agressie, sexuele ontremming
 - apathie
 - verminderde empathisch vermogen
 - verminderde sociale vaardigheden
 - beperkt ziekte-inzicht
 - lagere frustratiedrempel

Deel 3: Gedrag en beleving

- **Secundaire gevolgen:**
 - verlies en rouw
 - sociale isolatie
 - aanpassen aan “nieuw” leven
 - terugkeer naar school = belangrijk moment
 - buitengewoon onderwijs: verwerking
 - gewoon onderwijs: stress

!!! Lang “vroegere” belevingswereld

Gevolgen voor gezin

Ouders:

- **prognose van herstel = onzeker en onduidelijk
=> verwachtingen moeten voortdurend
bijgesteld worden**
- **vroegere, vanzelfsprekende
opvoedingspatronen worden doorbroken**
 - **plots worden andere vaardigheden verwacht**
 - **competentiegevoel is belangrijk**
- **verschillende verwerkingsmanieren bij partners**

Gevolgen voor gezin

Broers en zussen:

- ook voor hen breuk met vertrouwde leven
- zeker in beginfase nood aan duidelijkheid en houvast (rol van leerkracht!)
- gamma gevoelens: boosheid, verdriet, schaamte, schuldgevoelens,...
- vaak “modelkind” tijdens eerste periode en schoolse/gedragmatige gevolgen in latere fase

Besluit

Kind of jongere met NAH op school:

⇒ vraag naar begeleiding

- * veranderende noden bij kind – vertaling van neurologische probleem naar neuropsychologische tekorten naar schools functioneren**
- * regelmatige en systematische evaluatie**
- * brochure “Terug naar school” SEN**

<http://www.senvzw.be/wg/sen/content/sen-publicaties>

Besluit

Kind of jongere met NAH op school:

⇒ vraag naar herkenning – signaalfunctie!

*** signaleringslijst Vilans**

www.vilans.nl

www.vilans.nl/docs/producten/SignaleringsinstrumentKinderenNAHdef.pdf

Achtergrondliteratuur:

- “Over-hoop” Sabine Cockuyt (Epo)
- “Alles is Leander” Kristien Dieltiens (Clavis)
- Boeken Zebra-reeks
- www.rondpunt.be